

Τί είναι η αιώνια κόλαση; (Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στην ευαγγελική περικοπή της Κυριακής των Απόκρεω περιγράφεται το πώς θα κριθεί ο κόσμος κατά την Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου Ιησού Χριστού. Στο τέλος της κρίσεως οι αμαρτωλοί «απελεύσονται εις κόλασιν αιώνιον και οι δίκαιοι εις ζωήν αιώνιον». Τι είναι όμως η αιώνια κόλαση;

Η λέξη κόλαση παράγεται από το ρήμα κολάζω, που σημαίνει τιμωρώ, βασανίζω. Επομένως κόλαση σημαίνει τιμωρία, βασανιστήριο. Η κόλαση αναφέρεται αποκλειστικά σε όντα κολάσιμα, δηλαδή λογικά και ελεύθερα. Το δόγμα της κολάσεως διδάσκεται πλούσια στη Γραφή και την Παράδοση. Απλώνει βαθιές τις ρίζες του στην εκκλησιαστική συνείδηση και είναι ζυμωμένο με την ευσέβεια και τη λατρεία της Εκκλησίας συνδέεται δε με το δόγμα της μελλούσης κρίσεως.

Ο Θεός θα κρίνει όλους τους ανθρώπους. Όταν θα έλθει ο Χριστός «εν τη δόξη αυτού», συνοδευόμενος από τους αγίους αγγέλους, θα καθίσει «επί θρόνου δόξης αυτού» και θα συγκεντρωθούν «έμπροσθεν αυτού πάντα τα έθνη», τα οποία θα διαχωρίσει μεταξύ τους, «ώσπερ ο ποιμήν αφορίζει τα πρόβατα από των ερίφων». Και αφού στήσει τα μεν πρόβατα στα δεξιά, τα δε ερίφια αριστερά, θα εκφέρει την

ετυμηγορία του: «Θα αποδώσει βασιλεία ουρανών στους δικαίους και κόλαση αιώνιον στους αδίκους και φαύλους». Ο προφητικός λόγος του Κυρίου με τον έντονο ανθρωπομορφισμό του, δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφιβολίας ως προς την πραγματικότητα της θείας Κρίσεως. Όμοια λένε και οι Απόστολοι: Ο μεν Πέτρος διακηρύσσει, ότι ο Χριστός είναι «ο ωρισμένος υπό του Θεού κριτής ζώντων και νεκρών», ο δε Παύλος βεβαιώνει, ότι ο Χριστός μέλλει «κρίνειν ζώντας και νεκρούς κατά την επιφάνειαν αυτού και την βασιλείαν αυτού» και θα αποδώσει «εκάστω κατά τα έργα αυτού». Συνοπτικά δε η Εκκλησία μας στο ιερό Σύμβολο της πίστεως ομολογεί: «Και πάλιν ερχόμενον μετά δόξης κρίναι ζώντας και νεκρούς».

Η κόλαση είναι το τέρμα, η κατάληξη μιας φθαρμένης ελεύθερης επιλογής ζωής, και μας το δίδαξε σαφέστατα ο Κύριος σε μια σειρά από τις παραβολές του. Στην παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου, στην παραβολή του άφρονος πλουσίου και στην περικοπή της μελλούσης κρίσεως, η ίδια αλήθεια τονίζεται από το αψευδές στόμα του Κυρίου μας. Αυτοί που βρίσκονται «εξ ευωνύμων» του Κριτή αντιπροσωπεύουν, τους ανθρώπους εκείνους που έζησαν σε μια λανθασμένη σχέση προς το Θεό και τον πλησίον. Τους εγωιστές, τους χλιαρούς και αδιάφορους και νεκρούς πνευματικά, τους πνιγμένους στη θάλασσα των παθών και των αισθήσεων. Αυτούς που δεν πιστεύουν αληθινά στο Θεό και δεν έχουν καμιά σχέση προς το λυτρωτικό έργο του Χριστού. Τους σκληροκάρδιους και φαύλους, που δεν γνώρισαν το Χριστό, στην αναφορά και τις επίγειες σχέσεις του με τους ταπεινούς και πονεμένους αδελφούς του. Τους τυφλούς στο υπερφυές θείο μυστήριο, τους

νεκρωμένους πνευματικά από την αμαρτία ανθρώπους, τους ανάλγητους και αναίσθητους σε ό,τι ωραίο και ευγενικό, αυτούς που έζησαν χωρίς Θεό θα τους αρνηθεί ο δίκαιος Κριτής και θα τους πει: «Πορεύεσθε απ' εμού οι κατηραμένοι εις το πυρ το αιώνιον το ητοιμασμένον τω διαβόλω και τοις αγγέλοις αυτού», «και απελεύσονται ούτοι εις κόλασιν αιώνιον, οι δε δίκαιοι εις ζωήν αιώνιον». Ο Απ. Παύλος αναφέρει μάλιστα και ορισμένα είδη αμαρτιών, τα οποία αποκλείουν τον άνθρωπο από τη βασιλεία των ουρανών: «μη πλανάσθε· ούτε πόρνοι ούτε ειδωλολάτραι ούτε μοιχοί ούτε μαλακοί ούτε αρσενοκοίται ούτε κλέπται ούτε πλεονέκται ούτε μέθυσοι ούτε λοίδοροι ουχ άρπαγες βασιλείαν Θεού ου κληρονομήσουσι».

Από τον παραβολικό λόγο του Κυρίου βγαίνει το συμπέρασμα ότι η κόλαση στην ουσία της είναι άρνηση, απόρριψη. Ο Θεός θα αρνηθεί ορισμένα πλάσματά του. Δεν θα τα αναγνωρίσει ως δικά του. Η κόλαση υπάρχει από μόνη της, από τη στιγμή που ο άνθρωπος απομακρύνεται από το Θεό, πεισματικά δε και αμετανόητα επιμένει στην αμαρτία του. Όπως δε η βασιλεία του Θεού, την οποία θα κληρονομήσουν οι δίκαιοι, «εντός ημών εστίν», δηλ. υπάρχει εσωτερικά στις ψυχές μας, όταν αυτές είναι μυστικά ενωμένες με το Θεό, έτσι και η κόλαση υπάρχει εσωτερικά στη ψυχή ως σπόρος καταστροφής και θανάτου, όταν ο άνθρωπος απομακρύνεται από το Θεό, αδιαφορεί για τα πνευματικά πράγματα και περιέρχεται κάτω από τη κυριαρχία του διαβόλου και της αμαρτίας.

Ποια είναι η φύση της κολάσεως;

Πρέπει να πούμε ότι, όπως στη περίπτωση της θείας βασιλείας, έτσι και εδώ το ζήτημα της κατανόησης της φύσεως της μετά θάνατον ζωής και τύχης των ανθρώπων υπερβαίνει την φυσική εμπειρία και τη νοητική μας κατάληψη. Όταν ο Απ. Παύλος γύρισε στις φυσικές του αισθήσεις, μετά την αρπαγή του στον Παράδεισο, εκείνο που μπόρεσε να πει ήταν, ότι «ήκουσεν άρρητα ρήματα, α ουκ εξόν ανθρώπω λαλήσαι». Σε άλλο δε σημείο, μιλώντας πάλι για το αγαθό της θείας βασιλείας, επαναλαμβάνει το γραμμένο: «α οφθαλμός ουκ είδε και ους ουκ ήκουσε και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, α ητοίμασεν ο Θεός τοις αγαπώσιν αυτόν». Ο αρνητικός τρόπος με τον οποίο ο—μιλεί ο θείος Απόστολος, σημαίνει ακριβώς ότι πρόκειται περί πραγμάτων, στα οποία δεν μπορεί να αναχθεί ο φυσικός άνθρωπος. Το ίδιο ισχύει και για τη φύση της κολάσεως. Βρισκό—μαστε κι' εδώ μπροστά σ' ένα μυστήριο. Μπροστά σε μια κατάσταση σκοτεινή, που δεν μπορού—με να εξιχνιάσουμε. Είναι αδύνατο να συλλάβου-με την ποιότητα ζωής μακριά από το Θεό.

Η κόλαση είναι τόπος τιμωρίας όχι όπως τον γνωρίζουμε εδώ στη γη, γιατί οι κολαζόμενοι δεν θα έχουν σώμα αλλά θα είναι υπάρξεις αποπνευματοποιημένες,

γιατί το σώμα που θα αναστηθεί, θα είναι άφθαρτο. Η κόλαση θα είναι κατάσταση ζωής για όσους θα είναι μακριά από τον Θεό, κατάσταση πόνου, λύπης και στεναγμών, κάτι που ξεπερνά την ανθρώπινη εμπειρία, γι' αυτό και ο Κύριος χρησιμοποιεί συμβολική γλώσσα και την περιγράφει με παραβολικές εικόνες για να μας δώσει μια ιδέα του τι θα είναι η κατάσταση των κολασμένων. Στην παραβολή του Πλουσίου και του Λαζάρου, μόλις πέθανε ο πλούσιος και ετάφη, τη ζωή του στη γη διαδέχθηκαν η φλόγα, τα βάσανα και η οδύνη. Στον άδη παραδόθηκε σε κολασμούς και βασανιστήρια «υπάρχων εν βασάνοις». Ο ίδιος ζωσμένος από φλόγες, ήθελε λίγες έστω σταγόνες νερού, γι' αυτό παρακαλεί: «πάτερ Αβραάμ, ελέησόν με και πέμψον Λάζαρον, ίνα βάψω το άκρον του δακτύλου αυτού ύδατος και καταψύξη την γλώσσάν μου, ότι οδυνώμαι εν τη φλογί ταύτη». Σε άλλη περίπτωση η κόλαση συμβολίζεται με «πυρ άσβεστο», «σκότος εξώτερο» (Ματθ. 8,12· 22,13· 25,30), με σκουλήκι που κατατρώγει και βασανίζει χωρίς να έχει τελειωμό (Μάρκ. 9,44.46.48)• με πόνο τόσο μεγάλο, ώστε αυτοί που τον δοκιμάζουν να κλαίνε γοερά και τα δόντια τους τα τρίζουν από το αφόρητο μαρτύριο (Ματθ. 8,12· 13,42.50· 24,51· Λουκ. 13,28). Και η Αποκάλυψη του Ιωάννου περιγράφει την κόλαση ως «λίμνην πυρός καιομένην», στην οποία θα ριφθούν όχι μόνο ο διάβολος, το θηρίον (Αντίχριστος) και ο ψευδοπροφήτης, όπου θα βασανίζονται «ημέρας και νυκτός εις τους αιώνας των αιώνων», αλλά και εκείνοι των οποίων τα ονόματα δεν βρέθηκαν γραμμένα στο βιβλίο της ζωής, καθώς και μια άλλη σειρά μεγάλων αμαρτωλών: «τοις δε δειλοίς και απίστοις και εβδελυγμένοις και φονεύσι και πόρνοις και φαρμακοίς και ειδωλολάτραις και πάσι τοις ψευδέσι το μέρος αυτων εν τη λίμνη τη καιομένη πυρί και θείω, ο έστιν ο θάνατος ο δεύτερος».

Εδώ χρειάζεται διάκριση ώστε να μην ταυτίζονται οι παραβολικές εικόνες με το ουσιαστικό περιεχόμενο του πράγματος. Να μη φανταζόμαστε δηλαδή το «πυρ» της κολάσεως σαν την υλική φωτιά, όπως την γνωρίζουμε τώρα στη φυσική μας ζωή. Ή να εκλάβουμε τον «σκώληκα», που θα κατατρώει τους αμαρτωλούς, σαν το φυσικό σκουλήκι. Μια τέτοια «πραγματιστική» εκδοχή είναι πολύ επικίνδυνη. Είναι γνωστός άλλωστε ο χλευασμός του φιλοσόφου Κέλσου, ο οποίος μη έχοντας πληροφόρηση πίστεως, την εικονική γλώσσα του Ευαγγελίου εννοούσε κατά γράμμα, με αποτέλεσμα να ειρωνεύεται τους Χριστιανούς, ότι με το δόγμα της κολάσεως μεταποιούν το Θεό σε ένα μεγάλο οργισμένο μάγειρο, που ψήνει τα πλάσματά του σε φωτιές και πύρινα καζάνια! Οι φωτιές και οι φλόγες δεν είναι σαν κι αυτές που γνωρίζουμε εμείς στον δικό μας κόσμο στη γη. Οι παραστάσεις εκφράζουν εικονικά κάποια βαθύτερη αλήθεια. Εκφράζουν κάποιον πολύ μεγάλο πόνο. Αυτό τον πόνο σκοπεύει να μεταφέρει η εικονική έκφραση της Γραφής.

Το Ευαγγέλιο με τις εικόνες που περιγράφει την κόλαση, μας δίνει την ευκαιρία, με

δικές μας φυσικές κατηγορίες, να φιλοσοφήσουμε για τα μέλλοντα, να εμβαθύνουμε όσο μπορούμε σε ορισμένα πράγματα, που -αν και φρικαλέα- είναι ωστόσο πολύ σπουδαία και σημαντικά. Η φωτιά της κολάσεως δεν θα είναι υλική, αλλά πνευματική. Η υλική φωτιά μας δίνει κάποια γεύση του τι θα είναι περί-που ο αφόρητος εκείνος πόνος και η οδύνη των κολασμένων ψυχών. Η καυστικότητα της συνειδήσεως, ο άγριος απελπισμός και η απουσία του Θεού, σαν άλλη πνευματική φλόγα, θα βασανίζει τις αμαρτωλές ψυχές, στις οποίες θα προξενεί μια άφατη οδύνη και ένα πόνο ανελέητο και άγριο.

Η κόλαση είναι μια απόρριψη, εκ μέρους του Κριτή Θεού, του αμαρτωλού πλάσματος: «πορεύεσθε απ' εμού οι κατηραμένοι εις το πυρ το αιώνιον το ητοιμασμένον τω διαβόλω και τοις αγγέλοις αυτού». Η αποπομπή βέβαια αυτή είναι μια θετική πράξη της θείας δικαιοκρισίας, η οποία ως αιτιολόγησή της έχει την ελεύθερη επιλογή του πλάσματος για το ηθικό και πνευματικό περιεχόμενο της ζωής του. Ο Απ. Παύλος απερίφραστα λέει: «τα γαρ οψώνια της αμαρτίας θάνατος»· προσθέτει δε· «το δε χάρισμα του Θεού ζωή αιώνιος, εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών». Τα αποτελέσματα, οι καρποί της αμαρτίας είναι ο αιώνιος πνευματικός θάνατος. Η αμαρτία είναι η ρίζα του δένδρου, η κόλαση οι καρποί του. Εάν κανείς δεν τηρηθεί σε εσωτερικό πνευματικό σύνδεσμο με τον σωτήρα Χριστό, βάλλεται έξω όπως το ξερό κλήμα, που ρίχνεται στη φωτιά και καίεται. Η αμαρτία είναι σπόρος θανάτου. Εάν παραμείνει στη ψυχή, χωρίς να απαλειφθεί διά της μετανοίας, θα οδηγήσει αναπόφευκτα στην καταστροφή και την απώλεια. Η κόλαση, λοιπόν, στη βαθύτερα ουσία της είναι απόρριψη, αποξένωση από το Θεό, ισοδυναμεί προς το θάνατο της ψυχής. Ο θάνατος αυτός είναι πνευματικός, δηλαδή ο αποχωρισμός της από τη πραγματική της ζωή, που είναι ο Θεός, είναι η νέκρωση της ζωής της ψυχής.

Η κόλαση κατά πρώτο και κύριο λόγο θα είναι ο «τόπος» του διαβόλου. Σ' αυτόν θα περιέλθουν και όλοι οι αμετανόητοι αμαρτωλοί, που στη ζωή τους έμοιασαν στο διάβολο και έγιναν υποχείριοι της κακουργίας του. Θα ζουν σε μια αποτρόπαιη συζυγία με τα σκοτεινά πνεύματα της πονηρίας, τις αποστατικές δυνάμεις του ουρανού, θα συγκατοικούν και θα συνυπάρχουν με το διάβολο! Την απουσία του Θεού θα αναπληρώνει, στο τόπο της βασάνου, η παρουσία των πονηρών πνευμάτων, τα οποία, φρίσσοντα πρώτα αυτά κάτω από τη φρικαλεότητα της βασάνου, θα εκσπούν ακολούθως με ολόκληρη τη δύναμη της θηριώδους μανίας τους εναντίον των κολασμένων ψυχών, τις οποίες θα βασανίζουν οικτρά και ανελέητα. Η Γραφή λέει: «και απελεύσονται εις κόλασιν αιώνιον», χωρίς δηλαδή σταμάτημα, χωρίς τελειωμό. Όπως δε η ζωή «η αιώνιος», στην οποία θα εισέλθουν οι δίκαιοι μετά τη κρίση, είναι ζωή που δεν έχει τέλος, έτσι και η «αιώνιος» κόλαση θα είναι ζωή χωρίς τέλος.